

LBRIS

We know
books

Ion Pleșa - Geografia uitării
Seria Proză | Colecția Roman

© 2022 Casa de pariuri literare
www.cdpl.ro | editura@cdpl.ro

editor: un cristian
producție: Tudor Bogdan Alexandru
DTP | concepție copertă: Paul Burcia

Typefaces Warnock Pro, Designer Robert Slimbach, Adobe Systems Incorporated
Tipărit la Metropolis, Oradea

0 9 8 7 6 5 4 3 2 1

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PLEȘA, ION

Geografia uitării / Ion Pleșa. - București: Casa de pariuri literare, 2022

ISBN 978-606-990-463-3

821.135.1

Geografia uitării

Ion Pleșa

casa de pariuri literare

5	Prima oară
21	Manuscrisul de la Sieranevada
24	Adevărul adevărat
31	Între ei
43	De partea cui ești?
49	Geografia uitării
58	Fotografii interioare
65	Epilog la o poveste americană
72	Identitate
83	Vacanța
90	Pe cont propriu
96	Privirea lui Florin
104	Camere de hotel
114	Câteva grame de empatie
121	Sunt cu tine
127	Sentimentul a ceea ce se întâmplă
131	Călăuze
134	Moving spotlight theory
140	Apropierea lucrurilor îndepărtate
146	Dilema lui Corto Maltese
150	Ceea ce nu cunoaștem
156	Strigătul din tunel

ION PLEȘA s-a născut la Mindszent (Ungaria) pe 26 august 1956. A absolvit Facultatea de Matematică-Informatică a Universității din București. A debutat în 1982 în revista *Luceafărul*, cu un grupaj de poezii remarcate de Geo Dumitrescu. A publicat proză scurtă în antologia *Ficțiuni reale* (coord. Florin Piersic Jr., Editura Humanitas, 2013) și în revista de proză scurtă *iocan*, precum și articole în „Dilema veche”. A debutat în volum cu povestiri grupate sub titlul *Anotimpuri care nu se repetă* (Editura Nemira, nominalizat la Premiul Iocan pentru Cartea de proză scurtă a anului 2018). A fost prezent în antologia *KIWI* (Editura Polirom, 2021).

PRIMA OARĂ

„One of the best ways for physicists to study the Higgs boson is to observe how it dies.”

NESIGUR este începutul învelit cu un scutec. Seara târziu descoperi că te-ai născut și ți-e frică. Expulzat din lichidul amniotic într-o realitate de corpuscule luminoase nici nu știi cine ești, dar protestezi din instinct, cât poți, fără încetare. Tot ce ai e acest strigăt, *eu* e necunoscutul care te obligă să țipi, ai putea fi un copil de oriunde, agresat de fotonii ascuțiți. Țipi, țipi. Când te oprești din plâns atingi mirat lumea cu degetele încercând să o înțelegi, dendritele prind să se unească formând ramuri ce schimbă primele informații. Mișcările de abia-ți sunt schițate, vibrațiile par entități care dau buzna, simțurile-s prinse într-un ghem, dar vocea se desprinde de întuneric, mirosul se desparte de gust. Fluide intră și ies din camerele corpului tău, atenția se preschimbă într-un gând, îți place să prinzi sfârșul între buze, să-l strângi. Respirația ființei care-ți cântă și te leagă-n brațe se armonizează cu bătăile inimii tale. O recunoști după glas, ai vrea să nu se îndepărteze nicidecum căldura ei protectoare. Reții cuvintele care zboară prin aer, te pregătești să pui etichete. Memoria se întărește cu degetele, mâinile, picioarele, gâtul, capul și corpul, împreună cresc imperceptibil, le recunoști zi de zi, treptat devin ale tale. Te obișnuiești. Înveți cum să-ți potrivești intențiile apreciind fiecare distanță, curiozitatea e un vârtej care te poartă de colo până colo, prin casă, și tot mai departe.

Ești dăruit cu puțină pricepere înăscută – afli, constăți –, căci te încurci în haine, te împiedici când alergi, cazi, te ridici și nu ai deloc răbdare. Tentații obscure se înlănțuie, stânga e dreapta, le amesteci, stâlcești consoanele-n substantive, vorbești ca să auzi sunetele lovindu-se de obiecte, ești noul membru al familiei, ai vrea să cucești granița oricui, să iei în stăpânire orice lucru, să-l desfaci în bucăți. Începuturile sunt de bună seamă umile, ai nevoie să exersezi

și mișcărilor cele mai simple, membrele par independente unul de celălalt, pentru sincronizare ar trebui legate cu o sfoară.

În acest timp, continui să te înalți, devii altcineva, rămânând tu, deprinzi treptat ce așteaptă cei din jur de la tine, pe teritorii noi, în etape, dar mai e până să înțelegi pe deplin ce te-nconjoară, rămâi și cu unele gesturi de care nu poți să scapi, cum ții mâinile când te sprijini, cu coatele ieșite-n afara unei linii ideale, sau cum fugi agitănd brațele, pe fiecare în alt fel, distinct de ce fac alții, sau așa crezi, pentru că nu ai vreun talent anume, asta e verdictul, chiar tatăl tău ți-o spune, după ce nu mai ești copil, afli că ai devenit un adolescent ce nu o să depășească în veci recordul la suta de metri, ori nu o să joace șah ca un campion, și nici nu o să cânte la pian în fața unei săli arhipline. Te întrebi ce mai e de făcut. Măcar de-ai reuși să bați drept un cui.

Plăpând este orice început în care te avânți, de parcă ai lua-o neîncetat de la zero și ar trebui să acționezi cu totul aparte, pentru mânguirea lucrurilor necunoscute. Într-o zi, după ce ai încheiat un ciclu de viață, ești aruncat în cea mai performantă instalație de turtit creiere și încolonat o pădure de uniforme, accepți cu aversiune experimentul, îl vezi ca pe o altă modalitate de a te încadra într-un calapod, al unui animal mult mai mare – nimeni nu spune *nu*, ceilalți sunt niște străini. Câteodată îți vine să te ascunzi în valiza de carton de sub patul tău – sau tu aparții patului – din dormitorul companiei, să tragi capacul și să aștepti să treacă coșmarul. La sfârșitul zilei de instrucție ai însă parte de un răgaz, cum cei din față, plutonul de artilerie numărul patru, mășăluiește și lălăie un cântec, întorcându-se de la câmpul de instrucție, iar tu închizi formația asta, pentru că ai alți pași decât restul soldaților, – nepotriviți –, ai fost lăsat cu cele două fanioane să semnalizezi direcția trupeii pentru vehiculele ce vă depășesc.

Uite, ai două stegulețe cu care te joci, cine să observe când ridici capul de la direcția de mers și șterpelești, de mai multe ori, secunde bune din marș. Mimezi cu picioarele o cadență, deși ai evadat cu ochii în alt plan decât al celor ce se află în fruntea grupeii. Hei,

privești fascinat schimbările pe bolta cerească, la felul în care artistul întinde culorile, schimbând treptat nuanțele, dimensiunile. Ești unicul spectator, sedus de paste de violet, galben, albastru, de arămiu, și de roșu aprins sau de portocaliul nostalgic, tonurile au o viață a lor, se aranjează singure în intervale cromatice, pe ele nu a trebuit să le îndrume cineva cum să înlesnească ceremonialul trecerii astrului sub orizont.

Stai întins în pat, descifrând ce e scris într-un caiet studentesc, e trecut de amiază și ești singur în camera ta, demonstrația teoremei se întinde pe sute de pagini, sau atâta ți se pare că ai avea de învățat pentru următoarea sesiune. Sunt primele zile de martie și afară, chiar dacă zăpada s-a topit în oraș de câteva zile, e totuși rece și asta e un avantaj, poți să te concentrezi mai lesne la derularea argumentelor. Sunetul ieșit din aparatul de ebonită scrijelește lung aerul, fugi pe hol, ridici receptorul, persoana de la celălalt capăt al firului te surprinde, are o voce gătuită, mătușa Ani întreabă de ai tăi.

– Azi-dimineață s-a dus, să îi spui tatălui tău să ne sune.

Spui *Da* și închizi telefonul, pereții confirmă arhitectura amiezii, ce-ar trebui făcut, ce veste e asta? Ai petrecut vacanța de vară la ei, în sat, cu părinții, probabil e o încurcătură, nu ai văzut până acum nici un mort, decât uneori în filme. Imaginea omului pe care-l știi, cu zâmbetul blând, brațele mari și felul său de a asculta cu încântare, cu atât de puțin vei rămâne. Te gândești la caietul studentesc ce așteaptă pe masă, la ecuațiile ce se ramifică strângând ca într-un laț o concluzie, dacă îți bați capul. O să fie ce o să fie, mai e, părinții se întorc după 4. Și, pe urmă, dispariția definitivă a cuiva este o situație necunoscută pentru tine, nu ți-a spus nimeni ritualul, când se cade să plângi, demonstrația teoremei pare mai la îndemână.

Auzi zgomotul cheilor, pașii de pe culoar, recunoști mișcarea tatălui tău, deschide ușa și te întreabă dacă ai mâncat. Îi răspunzi că mai ai o jumătate de pagină de citit. Nu i-ai spus de telefon, neștiind cum o să sune propoziția asta: *A murit bunicul*. Ți se pare o scuză convenabilă să aștepti, stai ca un melc ascultând zgomotele care

vin din bucătărie, te uiți pe fereastră. Telefonul sună strident, de data asta sunetul nu te ia prin surprindere. Îți imaginezi receptorul negru și schimburile funcționale de informații:

– *A murit azi-dimineață, tocmai venise de la dezăpezit, cum a pus capul pe masă, a suspinat o dată și gata, s-a dus.*

– *Of... da. Am înțeles. Venim mâine pentru înmormântare.*

Poate e o simplă convenție reacția asta, dacă am spune cu toții că el nu putea să moară atunci, mortul – redus la dimensiunea unui abur – și-ar da seama de situația ridicolă în care ne-a pus și se va întoarce, cum îl știam, scuzându-se jenat: *A fost doar o glumă pe care cineva a făcut-o cu mine, să ne așezăm la masă căci lucrurile sunt neschimbate.*

Nina avea o mansardă numai a ei, singura încăpere de la etajul întâi al unei căsuțe cu o curte înghesuită aproape de linia de tramvai, chiar la buza colinei unde se afla stația de lângă podul Izvor. Ajungeai la camera aceea urcând scara-n spirală, de abia luminată, cu treptele de lemn ce scârțâiau marcând pașii, doar Nina venea acolo să învețe, altfel în corpul acela de casă mama ei mai avea la parter o sufragerie-dormitor, iar telefonul se afla pe o măsuță afară, în holul comun de la intrare. Trebuie neapărat să-i vorbești. De îndată ce ai tăi se retrag în sufragerie, după mult du-te-vino, agitație și zgomote de obiecte trântite, formezi atent numărul, ții cu degetul discul și el se rotește fără să se lovească de cadru. Îți răspunde chiar ea, se simte mai bine, îi auzi glasul șoptind: *I-am văzut sexul înainte de a trage apa*, bănuiești alte gânduri din freamătul venind din cuvinte. Ați avut grijă, dar s-a întâmplat.

Pe naiba, ce grijă să ai, când intervalul se schimbă de la o lună la alta, uneori sunt 28, alteori 30, ba chiar au fost și 34 de zile fără un semn, iar bucuria cu care vă atingeți și vă strângeți în brațe, știind că e un secret numai al vostru, vă face nepăsători cu privire la orice ar fi să se întâmple. Prima oară, ba nu, puțin mai târziu, Nina nu și-a putut ascunde mirarea că nu ai grăbit-o și te-ai purtat de parcă făceai de mult timp asta. *Cine te-a învățat să mângâi așa și să te*

apropii, fără să-mi fie frică – de ce să mă doară? Ești încântat că te laudă cineva, ea, ființa retrasă de care te simți responsabil, gata să-i oferi ce nu o să mai dai nimănui.

Nina are un fel de a fi care-ți scapă, o știi după mersul pe coridoarele de la facultate, cum evită să fie în centrul atenției, după umerii care par că o incomodează când răspunde la seminarii, după cum alege culorile și mânuiește pensula transfigurând ultimul vis, după cum se uită pe fereastră când trage un fum de țigară, cu obstinația de a-și proteja singurătatea, ori un regret. Tu habar n-ai ce se petrece cu omul pe care tânjești să-l cunoști, degeaba o întrebi după ce faceți dragoste: *Spune-mi ce crezi, cum a fost pentru tine?* Ai vrea să discuți despre modul în care vă iubiți, să îi oferi altceva, o anume încredere, să fiți împreună, să puneți totul laolaltă. Dar ea tace ca și când actul – care v-a unit trecător – s-ar fi îndeplinit tacit între corpuri, iar întâlnirea lor a fost inefabilă și curiozitatea ta este indecentă. Ești plin de îndoieli ce alcătuiesc un halou și simți o apăsare știind că ea este un suflet. Ea are un suflet, îți repeți, nu-ți poți închipui trăirile ei, ți-e milă și te simți vinovat că ți-e milă, de tot ce rămâne ascuns. Expulzat în canalele de evacuare. Cine ar trebui să-ți spună ce reacții se cuvine să ai când afli de fetusul fără viitor?

Noaptea încerci să deslușești întrebarea, uitând de vestea ce-ai amânat să o dai părinților tăi, nici ei nu i-ai povestit despre asta. Te întorci în pat, nu poți să adormi, preocupat de – deși e un scandal doar și acest gând – ce va fi mâine. Frica îl pedepsește pe omul care nu s-a certat niciodată? Tatăl tău reușește să își păstreze cumpătul în orice împrejurare, cât de aprinsă, sau importantă – are o voce liniștitoare și rezonabilă, însă acum ce va face, va cădea în genunchi și va plânge în hohote? Nina vrea să te aline, îți pune mâna pe sex și începe să se joace cu el urcând și coborând prepuțul cu degetele. Ah, nu e Nina, doar cearșaful și o adâncitură în saltea, te întorci pe spate ajutându-te cu mâna, strângi și ți-o desfaci, de mai multe ori, până ejaculezi, ești gol, întins în pat și jetul te atinge chiar sub claviculă, îți vine să răzi – zeii își aruncă sămânța până la cer – dacă nu ai tulbura liniștea apartamentului, ce beznă!

Drumul aproape s-a șters din amintire, reconstitui frânturi, vezi copacii încovoiați de zăpadă, valea îngustă ca un tunel prin care autobuzul înainta icnind din încheieturi la fiecare cotitură, ocolind gropile, strivind pietrișul, și simți iar umezeala ce venea dinspre râu, din cerul gri se lăsase frigul și apăsa pământul cu răutate. Mergeați de o veșnicie spre satul acela de munte, departe de oraș, intrând tot mai mult în tărâmul de o tăcere profundă. Nici un vehicul nu trecuse pe lângă voi, și mușchiul din piept, și lumina, se ghemuiseră ca într-o văgăună mirosind a benzină. Poate veți rămâne pe veci în acest labirint, ți-ai spus, pe măsură ce virajele se succedau printre coline. Pe neașteptate, cu două curbe înainte de locul în care se afla borna cu numele așezării, brațele văii se deschiseseră neașteptat, dealurile se trăsaseră deoparte și, pe scurta porțiune asfaltată, în linie dreaptă, mașina prinsese viteză, deși tocmai în acea clipă ați fi vrut, v-ați fi rugat de șofer să încetinească.

După ce ați coborât pe ulița abruptă, călcând cu grijă pe pietrele pudrate de zăpadă, ați ajuns la casa cu porțile larg deschise, oamenii – îi vezi undeva pe un ecran – intrau și ieșeau ca dintr-o gară, curtea era răvășită de pregătirile pentru înmormântare, unii veniseră la priveghi, alții aduceau tot felul de lucruri, prosoape, ligheane, lumânări sau batiste. Se perindau fără încetare, rude și vecini pe care nu îi cunoșteai. În casa cea mare, în camera special construită pentru a-l găzdui (prima și singură dată), întins pe masă, acolo era, îmbrăcat în hainele de duminică. Se auzeau plânsete și şușoteli, un material de stofă ascundea strălucirea oglinzii. Bunicul zăcea în locul unde ar fi trebuit să se afle farfurii și pahare, ai observat mai întâi buzele roz, de un roz lucios cum nu mai văzuseși, păreau voposite cu oă. Corpul își păstrase o demnitate a sa, fusese un bărbat înalt și rămăsese drept și acuma după ce viața se terminase. Apoi nu ți-ai putut dezlipi privirea de la mâinile lui, lucrase până în ultima clipă, chiar dacă nu mai construisese case, tot satul îl știa pe zidar. Sub unghiile mari, curbate, se adăpostise pământ negru. Oare numai tu vedeai asta? Te-ai gândit că ai viermi în cap. Ar fi trebuit să înveți dintr-o carte sentimentele, cu planșe și explicații, cum se

nasc și se potrivesc între ele, sau să te uiți la alții cum procedează, să imiți, ca atunci când, la masă, nu știi ce tacâmuri să folosești. Repeti și tu gesturile celorlalți – faci semnul crucii, te apropii, te apleci, de abia-i atingi aura frunții cu buzele. Ce rămas bun, de ce o despărțire, dacă nu ai avut vreme să înțelegi cine a fost? E vina ta, vina ta, zice vocea. Nina ar fi știut cum să reacționeze, chiar dacă nu îi este rudă.

De îndată ce preotul iese din încăpere se aude un vuiet crescând. Plânsetele urcă, sunt nenumărate, se unesc într-un urlet de disperare care continuă la nesfârșit. Oamenii se grupează de la sine, lasă loc familiei în față, se strâng într-un șir și convoiul pornește cu steagurile mortuare în frunte. Urcați pe ulița înclinată, animalul care nu reflectă lumina se leagănă, șerpuieste, se adună tot mai mulți după voi, ieșind de la porți. Sus, la întretăierea de drumuri vă opriți, nu știi de ce, când trompetele țipă deodată în toate direcțiile, vă strângeți și porniți iar. Biserica se află pe deal, împresurată pe o parte, de crucile aliniate din cimitir. Nu a rămas nimeni în case, cum treceți pe lângă ferestrele mici, nu vă privește de acolo nici un om. Ritualul se repetă la următoarea troiță, tuburile de alamă sunt pline de jale și sunetele se rostogolesc ca niște aeroliți în drum, sar peste curți și se pierd prin grădini, cine să scape din calea lor? Începe să plouă, picăturile cad oblic, călcați zăpada murdară, te-nghesui și tu în noroi, apa curge grăbită aproape acoperind bolovanii, aerul devine translucid, chiar înainte de poarta bisericii, pe coasta dealului, miriapodul se oprește și se mai aud o dată trompetele, bocetele năvălesc și mai puternic – te aștepti să se rupă o bucată de cer, să cadă o pecete din înaltul dimineții – în timp ce o rază de soare se ivește de niciunde, iar ploaia, ca la un semn, încetează.

Intrați în biserică, acolo ai simțit frigul cum vine direct din altar, lumina alunecând de la vitraliile de sus de abia dacă vă ținea împreună pe toți, să nu vă risipiți care încotro cuprinși de spaimă, doar preotul își recita netulburat slujba. Întreg satul se pomenise tras de un odgon nevăzut, până aici, unde scheletele, oasele, ori ce mai rămăsese din ele se descompuneau sub pământ, lucrând în tăcere la distrugerea programată a lumii. Coloanele lăcașului sunt un

amalgam de oase încheiate – fără tăgadă –, iar fruntea bunicului fusese acum dată cu var. Pânza albă care îi învelea mâinile ascundea ghearele unei păsări ce scrijelise ani de zile materia. Barba nu îi crescuse, buzele sale erau la fel, de un roz pal, doar corpul se micșorase în cutia-închisoare.

La încheierea slujbei tot alaiul a ieșit din clădire, femeile amestecate cu bărbații. Nici nu mai știi cum v-ați pomenit grupați în jurul golului cenușiu, din cauza spațiului strâmt oamenii își găsiseră loc și printre alte morminte. Apoi s-a făcut brusc li-niș-te, nu mai era nimic de spus sau de făcut, nimic, se așternea întunericul cu lopata. Tata a plâns atunci ca un copil, iar mama a leșinat înainte, când sicriul a fost coborât în groapă. Mulțimea era încercuită cu o frânghie invizibilă, să nu cadă și ea în adânc, atât mai ții minte, întoarcerea pe alt drum, parastasul, au trecut de la sine. A urmat după aceea o noapte în care ai avut un vis ciudat, și a venit ziua a doua și vă ocoleați – voi, rudele apropiate – prin curtea pustie, cineva a ridicat scaunele căzute, refăcând ordinea cunoscută, și obiectele trebuiau învățate să uite, pe sub poartă a fugit o pisică.

Nu te-a băgat nimeni în seamă când ai mers să vezi terenul din spatele casei, pe pajiștea din față soarele mângâia zăpada, n-ai nimerit stâlpul de pe stradă cu bulgării moi. Toată întinderea era ocrotită de un acoperământ de liniște, de parcă nu se înregistrase în catastife ziua de ieri. Cupola albastră avea o strălucire immanentă, din țesătura ce alcătua realitatea nu lipsea niciun punct cât de mic, fără zarvă oamenii se întorseseră la ale lor.

Rar mai treceau pe uliță vreun copil sau doi, cu bidoane, găleți mari sau mai mici – la capătul casei voastre e un dreptunghi de beton cu o lespede și o icoană de lemn, sub care curge, dintr-o țeavă, apă limpede de izvor. Ți-ai văzut de ale tale și te-ai oprit la magazia de lemne, acolo ai găsit ce căutai, ai trecut mai încolo, chiar sub fereastra camerei unde zăcuse un trup fără suflet, în cea mai lungă veghe a sa pe pământ. Pașii s-au potrivit pe urmele vechi, să nu te uzi la picioare. Ai urcat puțin, ai deschis portița și ai ajuns în grădina din spate. Datorită diferenței de nivel aveai acces la podul aflat

deasupra cămării, din casa cea mare. Ai ridicat zăvorul și ai intrat în spațiul unde trei căprițe se hârjoneau. Hei, cum s-au oprit ele mirate când te-au zărit.

Vara, de aici urcai pe lângă merii răsfirați, săreai gardul înclinat și o luai pe deal în sus, strecurându-te printre rândurile compacte de aluni. Ultima oară ai fost la bunici în vacanța mare, în august. Îți aduci aminte cum ai pornit cu Nina în sus, spre platou, în camerele bătrânești nu puteați să o faceți. Aveați la voi pită, brânză, slănină și roșii, dar picnicul fusese doar un pretext pentru niște orășeni tentați de prima lor experiență sexuală în natură. Aproape de vârf, într-un perimetru delimitat de tufele formând un gard viu între arbori, ați întins pătura peste iarba cu margini tăioase, pe pământul ușor vălurit. Cerul întreg, așa cum stăteați lipiți de scoarța terestră, l-a văzut întâi ea, apoi v-ați răsucit și n-ai avut răgaz să îi îndrepti privirea către firmamentul pictat cu pachete ondulate de norișori. Din cauza furnicilor te-ai grăbit să termini, aveați la voi niște șervețele cu care v-ați șters. Nina ți-a șoptit: *E roșie și înfoiată ca un boboc de bujor*. Asta era marca ei, te surprindea cu timiditatea ce se transforma într-o îndrăzneală.

Tu ai avut ideea să le dai foc, aveai niște chibrite la tine, spermatozoizilor naufragiați pe bucățele de hârtie. Ați contemplat rămășițele de cenușă, nenăscutele genii, criminalii, burghezii, inginerii, poeții și gospodinele, în fumul de țigară al unui *Diplomat* cumpărat de la magazinul mixt din mijlocul satului. Pentru o secundă sau trei, te-ai gândit să rămâneți acolo culcați, măcar până la apus, fără cuvinte, chiar dacă fojgăiau insectele și vântul agita frunzele, chiar dacă norii treceau acoperind uneori soarele, indiferent dacă vă era foame sau sete, sau frig, câteodată e bine să ignori succesiunea ireversibilă a fenomenelor.

Ca să dai roată platoului ar fi fost nevoie de ceva timp, pe acele terenuri sătenii cultivau grâu, cartofi și alte legume, iar ca să vezi priveliștea de mai sus ar fi trebuit să ocolești câteva parcele împrejmuite – nu vă grăbea nimeni. De cealaltă parte a înălțimii la care ați ajuns în cele din urmă, se vedeau spinări nenumărate de coline,